

drie jaren, en eindigde ten laetste in 1621 ten voordeele der Lievevroubroeders, wordende den Discalsen de toelating geweigerd op de Meir te bouwen, en zy dierhalve gedwongen naer een ander beluik omtzien. Men bevindt dat zy achtervolgens hebben gewoond in de Prekestraet, in het huis waer later het Luithagenklooster kwam; daerna in de lange Gasthuisstraet, naest S. Elisabethsgasthuis; vervolgens in de Arembergstraet, en eindelyk aen de Graenmarkt, op de groote erve, genaemd de *Lammekensraem*, waer zy in 1627 hun klooster en kerk bouwden (1).

Omtrent denzelfden tyd kwamen hier uit de Meijery nieuwe KARTHUIZERS aen. Deze hadden gedurende den oorlog hun klooster te Vucht zien verwoesten, en meenden zich in 1615 te 's Hertogenbosch te vestigen; maer na lange en vergeefsche poogingen om dit doel te bereiken, waren zy naer Antwerpen geweken. De Aertshertogen hadden hun eerst oorlof gegeven, om hunne goederen in de Meijery te verkoopen, waervan hunne afgevaardigden den Bisschop, het Kapittel en den Raed de brieven toonden, toen zy zich in 1621 by die overheden aenmeldden en van hen oorlof verkregen, om hier gronden te koopen.

Onze oude Karthuizers van het Kiel, welke, zoo als wy gezien hebben, de Raed weigerde in 1543 in de stad te ontvangen, en zich te Lier hadden gevestigd, hadden hier echter betrekkingen onderhouden (2). Op het Kiel bezaten zy nog ettelyke huizen (3) en moestuinen, en op

(1) Diercxsens, *Antverpia*, Tom. VII, pp. 96, 103, 181.

(2) Zie ons IVe Deel, bladz. 225.

(3) Dit is ons gebleken uit verscheidene lysten van verkooping van

den hoek der Beggynen- en Rochusstraet, een huis, genaemd *S. Catharina*, hetwelk eigenlyk de refugie of logement was voor de hier doorreizende leden der gemeente. In deze refugie namen de afgevaardigden der vuchtsche Karthuizers hunnen intrek, doende zy de misse in de naestgelegen S. Rochuskapelle.

Onderwylen zochten zy eene geschikte plaets, waer zy hun klooster zouden kunnen bouwen. Jan Ram, de toenmalige stadstresorier, was hun hierin van grooten dienst; maer het liep vry lang aen, eer zy daarmede klaer waren. Eindelyk verkregen zy in de Rochusstraet, tusschen de Boksteeg en de Beggynenstraet, twee groote raemhoven, weleer aen lakenbereiders gediend hebbende, namelyk de *Beekraem* en de *Spiegelraem*, juist achter de gemelde refugie. Ten jare 1624 werden zy daerin gegoed, en verkregen van het generael kapittel der orde, dat de refugie by hunne eigendommen werd ingelyfd, zoo als in 1625 werkelyk plaets had.

Diercxsens beweert, dat het klooster reeds in 1626 gewyd en de eerste misse in de kapelle gedaen werd. Zeer waerschylyk, dat zy zich aenvankelyk bepaelden de aengekochte gebouwen voorloopig tot klooster intorigten. Inderdaed, het was maer eenige jaren later, dat zy een klooster bouwden, waervan de eerste steen op 15.ⁿ Augusty 1634 door onze Wethouderen gelegd werd, blykens eenen akt van dit jaer, waerby zy uit de stadskas eenen onderstand verzochten, om de bouwingskosten te

nationale goederen, op het einde der XVIIIe eeuw, in welke ettelyke eigendommen als afkomstig van de Liersche Karthuizers worden opgegeven.

kunnen bestryden. Deze bouw werd in 1659 voltrokken. De kerk werd eerst in 1677 gebouwd en hetzelfde jaer gewyd (1). Zy woonden daer tot hunne vernietiging door Keizer Joseph, in 1785.

Tot dusverre de manskloosters : thans willen wy de vrouwengestichten in overzicht te nemen.

De ANNUNCIATEN of nonnen van O. L. Vrouwhoodschap openen de ry : Joanna van Valois, Koningin van Frankryk, had deze orde ten jare 1502 ingesteld, en Paus Leo X had ze in 1514 en 1517 bekrachtigd. Zy bestond reeds te Brugge en te Leuven, als Henricus Sedulius, Provinciael der Minderbroeders, onder wier jurisdictie de Annunciaten stonden, in 1608 begon te werken, om haer ook te Antwerpen een klooster te bezorgen. By voorraad verkreeg hy de toestemming van den Raed, het volk en het Kapittel. Het concordact met de Kanoniken is van 28.^u July 1608; het behelst de gewoone bepalingen omtrent de begrafenissen, offerpenningen, tienden enz., en erlangde de bekrachtiging van den Bisschop en den pauselyken Nuncius. De nonnen, die hier nog hetzelfde jaer van Leuven aenkwamen, onder geleide van hare overste, Josina de Smidt, woonden eerst in een huis op den Kauwenberg, tot dat zy eene gevoegelyke plaets zouden hebben gevonden, om haer klooster te bouwen. Deze mogten zy in de lange Winkelstraet, naby hare woning

(1) Diercxsens, *Antverpia*, Tom. VII, p. 164. Hy merkt verder aen, dat Le Roy, in zyne *Notitia M. S. R. L.*, p. 43, de schryver der *Acta SS.*, T. II, Martii, p. 234, en anderen, het mis hebben, stellende de komst der Karthuizers op het jaer 1632. Nochtans zegt hy zelf, dat degene van Vucht hier eerst in 1659 aenkwamen.

aentreffen, en begonnen daer in 1614 haren kloosterbouw, waervan de Raed den eersten steen legde. Het volgende jaer maeften zy met haren kerkbouw eenen aenvang, van welken de eerste steen door de Aertshertogen Albert en Isabella werd gelegd, terzelfder tyd als van de kerk der Augustyners. Zoo waren er te Antwerpen vier kerken te gelyk in aanbouw : degene der Jesuïeten, Augustyners, Kapucynen en Annunciaten. Deze laetsten zonden in 1616 eenige nonnen naer Brussel, om daer insgelyks een klooster harer orde te stichten (1).

Weinige jaren na de inkomst der Annunciaten, in 1611, verschenen hier, onder leiding van moeder Anna a Sancto Bartholemeo (2), gezellin der H. Theresia, de ongeschoide Karmeliteressen. Dezelve waren uit Spanje ontboden, van waer men haer de SPAENSCHIE THERESIANEN noemde. De Raed, de Bisschop en het Kapittel gaven gereedelyk hunne toestemming aen de stichting van dit vrouwenklooster, hetwelk genoegzaam op dezelfde voorwaarden werd aengenomen als het voorgaende. Eerst namen zy haren intrek in de oude pastory van S. Jacobs, welke in het Kipdorp, thans S. Jacobsmarkt, tegenover

(1) De Annunciaten, zoo als men later zal zien, werden in 1785 door Keizer Joseph vernietigd. Hare kerk dient sedert 1821 tot tempel aen de Gereformeerden, blykens het opschrift dat daer boven den ingang staet : AEDES ADXVNCIATO SACRAE CHRISTO SERVATORI DONIS REGLIS RESTAVRATAE. Haer klooster, dat langen tyd een magazyn was geweest, werd in 1852 tot kazerne voor de gemobiliseerde burgerwacht ingerigt.

(2) Deze non, welke, gelyk wy gezien hebben, de bevryding der stad tegen twee aanslagen van Prins Maurits werd toegeschreven, benevens ettelyke andere wonderwerken, werd ten tyde van den Bisschop Carolus d'Espinosa zalig verklaerd.

BYLAGE J.

*Smeekschrift der Karthuizers in 1654, by het Magistraet
ingeleverd (Bladz. 405).*

Aen myn Eerw. heeren Borgemeesteren, Schepenen ende
Raedt der stadt van Antwerpen.

De religieusen vanden Cartuysers ordren bedancken V. E. hoogelyck vande ontfangen eere vanden iersten steen van haerlieden nieuw clooster, den welcken V. E. op onse Lieue Vrouwen Hemeluaert auont van het jaer 1654 gelieft heeft inde stadts namen te leggen. Ende alsoe haerlieden fundamenten nu, door Godts gracie, al wat hooge bouen de eerde beginnen te climmen, bidden ootmoedelyck dat het V. E. gelieue te ordonnereu op wat plaetse dat de stadts wapenen gestelt belieft te hebben; nijet twyffelende ofte V. E. en sullen hare gewoonelycke liberaliteyt int veruorderen vanden bouwe van het voors. nieuw clooster zoo veel te meer bethoonen, als een ieder kennelyck is, dat sy lieden de stadt, noch de gemeynte der seluer noyt elgers anders in moecielyck ofte lastich geweest en syn, oft wesen en sullen. Maer ter contrarieren dach ende nacht voor het weluaren derseluer biddende, haer goederen van andere plaetsen hier brengen om daer mede veel armen te beneficieren, ende een religieuse familie te constitueren, inde welcke V. E. kinderen ende andere, daertoe van Godt geroepen ende getrocken wesende, den Heere bequamelyck ende volcomelyck sullen mogen dienen. Staende daerenboven oock wel te bemerkken, dat de stadt van Antwerpen tsedert de oorloge van

Marten van Rossem (als wanneer sy tot hare verseeckeringe de kercke, ende het clooster vanden Cartuysers opt Kiel affgebroocken heeft) aende selue ordre eenichsints verobligeert blyft; soo dat se nijet en connen getwyffelen ofte V. E. en sullen haerlieden (gelyck sy midts desen ootmoedelyck syn versueckende) liberalyck helpen ten minsten een goet deel van huerlieder nieuw clooster ter eeren Godts op maecken. Welck doende etc.

*Miscellanea Antverp. Mss., Verdussen, T. 15,
fol. 64.*